

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

De toekomst naar je toe bidden

Het 'Onze Vader' is het gebed van Gods volk, dat op weg is naar Gods toekomst, de nieuwe aarde, zoals eens het volk Israël op weg was naar het beloofde land. In dat gebed zijn zes 'beden' te onderscheiden, twee groepen van drie. Het eerste drietal wordt afgesloten met de woorden 'gelijk in de hemel, zo ook op de aarde'. Die woorden geven aan, waar het in de eerste drie beden om te doen is: dat het op de aarde net zo mag worden als in de hemel, waar God zijn troon heeft. De eerste drie beden zijn dus duidelijk op de toekomst gericht, het doel van de reis, waarnaar we ons uitstrekken, en dat we naar ons toe bidden; in het tweede drietal beden gaat het om het heden, om wat we onderweg nodig hebben.

Het doel van de reis is Gods Koninkrijk. Het verlangen daarnaar leert Jezus ons heel expliciet uitspreken in de tweede bede: 'uw Koninkrijk kome'. Ook hier hoort weer achteraan: 'gelijk in de hemel, zo ook op de aarde'.

Gods Koninkrijk moet **komen**; in zoverre kunnen we eigenlijk niet spreken van een reisdoel. Waar we uiteindelijk zullen wonen, is niet de hemel en ook niet een andere planeet, maar de nieuwe aarde, deze aarde, waarop God zijn koningschap gevestigd zal hebben.

Over Gods koningschap gaan verschillende psalmen, bijvoorbeeld Psalm 93. Die psalm begint met „De HERE is Koning”, maar er komt ook duidelijk in naar voren, dat er op aarde nog veel is wat zich tegen Gods koningschap verzet: stromen, wateren, de zee, kortom: de vloed, die door God bij de schepping teruggedrongen en aan banden gelegd is. Op de tweede scheppingsdag heeft God de wateren in verticale richting teruggedrongen en zo ruimte gemaakt voor de mensen, die Hij wilde scheppen, om adem te halen; op de derde dag heeft Hij hetzelfde gedaan in horizontale richting, zodat er ruimte ontstond waar mensen kunnen wonen en wandelen. Die wateren, machten

DOOR H. J. BRUINS VLAARDINGEN

die het mensenleven bedreigen, hebben door de zondeval weer een kans gekregen, maar de overhand hebben ze niet gekregen, behalve tijdelijk tijdens de Zondvloed. Ook is er nog altijd een gebied waar die machten in het geheel niets kunnen uitspreken: daar waar Gods troon is, in de hoge, in de hemel. „De HERE heeft zijn troon in de hemel gevestigd.” (Ps. 103 : 19) Van daar uit oefent Hij zijn koninklijke macht uit en van daar uit zal Hij eens de wateren voorgoed onschadelijk maken: „en de zee was niet meer” (Openb. 21 : 1).

Tot die tijd hebben we hier op aarde te maken met door onszelf ontketende levensvijandige machten: ziekte, honger, natuurrampen, dood.

In de hemel is Gods koningschap onbetwist; hier op aarde nog niet, maar dat zal eens anders worden: wanneer Gods Koninkrijk komt. Dan zal er niets meer zijn wat niet in Gods scheppingsplan past; ook de dood zal er dan niet meer zijn. Maar daarvoor is allereerst no-

dig, dat God Koning wordt in de harten der mensen, want daaruit komt de zonde voort, die de doodsmachten ontketend heeft en steeds weer ontketent. Als we dus bidden: „uw Koninkrijk kome”, bidden we allereerst, dat God Koning zal worden over ons hart en daarmee over heel ons doen en laten.

Met de tweede bede, 'uw Koninkrijk kome', komt de derde bede, 'uw wil geschiede', inhoudelijk sterk overeen.

Met 'Gods wil' kunnen twee dingen bedoeld zijn: ten eerste datgene wat Hij met ons en met de wereld voor heeft; ten tweede datgene wat Hij van ons vraagt. Anders gezegd: 'uw wil geschiede' kan betekenen: volvoer uw wil, of: laat ons uw wil doen. De Heidelbergse Catechismus betreft in Antw. 124 de derde bede op dat laatste: dat wij onze eigen wil verzaken en Gods wil gehoorzaam zijn, dus dat wij Gods wil zullen **doen**. Veel mensen betrekken deze bede echter ook op datgene wat hun **overkomt**. Wanneer ze ziek worden, of wanneer hun kind verongelukt, zeggen ze: God heeft het zo gewild; zijn wil geschiede. Het is echter de vraag, of we dergelijke dingen, al helijden we, dat ze ons van Gods vaderlijke hand toekomen, wel zonder meer Gods wil mogen noemen. God heeft immers, toen Hij de mens schiep, dat niet gedaan met de bedoeling, dat die ziek zou worden of zou sterven.

Toch bidden we in de derde bede óók, dat God zijn wil aan ons zal volvoeren, dat Hij zal doen, wat Hij met ons en met de wereld voor heeft, maar dat doen we dan in het vertrouwen, dat Gods wil een heilswil is. Als we bidden „uw wil geschiede”, herinneren we de Here aan de bedoeling waarmee Hij de wereld en ons mensen geschapen heeft. Het is dus een gebed om herschepping, om verlossing. We bidden, dat alles weer mag worden zoals God het bedoeld heeft, ook wijzelf, in

Inhoud

- 185 Drs H. J. Bruins,
De toekomst naar je toe bidden
- 186 Drs H. Smit,
De omweg als kwaad-
verzachter
- 187 Ir. A. W. Biersteker,
Fiskale Rariteiten (slot)
Over uw fiscaal nummer
- 189 Drs P. J. van Kampen,
Eens of steeds opnieuw?
Va. Onder hypnose
- 190 Ir. A. Kadijk,
Getuigen en/of compro-
mis (Ingezonden)
- 191 K. v. d. Veen,
Boekbespreking

heel ons doen en laten. De derde bede is dus, net als de eerste en de tweede, in de eerste plaats een bede die gericht is op de toekomst, Gods heilrijke toekomst.

Maar we bidden ook, dat die toekomst nu reeds richting mag geven aan ons leven.

Ook hier gaat het weer om iets wat in de hemel reeds het geval is, maar wat op de aarde nog werkelijkheid moet worden. In de hemel gebeurt niets wat met Gods bedoelingen in strijd is; zijn dienaren, de engelen, volvoeren daar voortdurend zijn woord en volbrengen zijn wil. Het wachten is nu nog op de aarde en de mensen daarop.

Jezus, die ons leert bidden 'uw wil geschiede', heeft zelf in Gethsemane gebeden: „Mijn Vader, indien deze beker niet kan voorbijgaan, tenzij dat Ik die drinke, uw wil geschiede.” Dit lijkt op doffe berusting, maar in werkelijkheid was het een gehoorzaam de weg gaan die de Vader Hem wees, in het volste vertrouwen, dat die weg een heilsweg, de heilsweg zou blijken te zijn. Waar Jezus om bad, was niet het lijden, maar het heil, dat zijn Vader door het lijden van zijn Zoon tot stand zou brengen.

Zo had Jezus enkele dagen eerder ook reeds met betrekking tot zijn komende lijden gebeden met woorden die aan de eerste bede herinneren. We lezen daarvan in Joh. 12:26 v. Beseffend, wat Hem te wachten staat, zegt Jezus eerst: „Nu is mijn ziel ontroerd en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit

deze ure!” Maar daarna zegt Hij: „Vader, verheerlijk uw naam!” Dat is: doe Uzelf kennen als Verlosser van uw volk. Jezus bidt hier dus om verlossing, maar Hij wil niet, dat zijn Vader Hem zal verlossen ten koste van de verlossing van heel zijn volk. Maar dat betekent dan wel, dat Hij door lij-

den en dood heen zal moeten. Dat is ook de strekking van het 'uw wil geschiede' in Gethsemane. En zo is ook ons bidden van de derde bede een bidden dat over het lijden van de tegenwoordige tijd heen reikt naar de heerlijkheid, die over ons geopenbaard zal worden in de toekomstige eeuw.

Het negende gebod

Een vaak gehoorde populaire weergave van het negende gebod luidt: „Je mag niet liegen”. En onder „liegen” verstaat men dan - al even populair -: iets zeggen dat niet met de feiten klopt. Hiermee wordt geen onzin gezegd. Integendeel, in de praktijk kom je met deze weergave in de meeste gevallen goed uit! En toch is deze weergave allerminst volmaakt! Omdat de naaste en de liefde tot de naaste geheel buiten het beeld vallen! Zo is het negende gebod eigenlijk ook niet meer een gebod van de Tweede Tafel der wet, welke ons voorhoudt wat wij onze naaste schuldig zijn (Heid. Cat. Antw. 93).

Ook „liegen” heeft in de bijbel een volheid van boosaardigheid in zich, die niet met „verdraaiing van de feiten” is uitgeput, al zal ze zich gewoonlijk wel in die vorm uiten.

Als ik om welke reden ook een reeds lang vergeven en daarom ook terecht vergeten zonde van een broeder of zuster „ophaal”, dan voldoe ik geheel aan de populaire weergave van het negende gebod: Ik zeg niets dat niet met de feiten klopt! Maar ik treed dan toch wel op als een „getuige der valsheid” tegen mijn naaste!

Als ik, door de vijand in het nauw gebracht, in de verschrikking van de 2e Wereldoorlog de schuilplaats van een joodse familie zou hebben aangegeven, dan zou ik niets gezegd hebben, dat met de feiten in strijd was. Maar ik zou wel gepleegd hebben de „moord door het woord”. In dat laatste hebben we, denk ik, een goede omschrijving van het negende gebod gevonden: de moord door het woord. Zo heb ik het met instemming in preken gehoord en ook zelf in preken gebruikt.

Maar dan kom je toch aanstonds voor een moeilijke vraag te staan. Als dat zo is, als het werkelijk gaat om de moord door het woord, ... waarom zou de Here dan dat negende gebod gegeven hebben? Was dan het zesde gebod „Gij zult niet doodslaan” niet voldoende geweest? Zat daar alles al niet in? Ik denk, dat we nu de fout maken, dat we de geboden opvatten als een wiskundig-logisch complex en niet meer als een levende verkondiging tot levende mensen en - helaas - springlevende zondaren!

Zou het zo vreemd zijn, als de Here na dat zo directe en rechtstreekse woord „doodslaan” ook nog eens Israëls aandacht vroeg voor die typische omweg? Voor die omweg van onze woorden, waardoor we het moordplan voor de mensen verbergen en een „kwaad-verzach-

De omweg als kwaad-verzachter

De catechismus

„Dat ik mijn naaste niet ... hetzij zelf hetzij door tussenkomst van anderen onteer, haat, kwets of dood...” (Heid. Cat. Zondag 40).

„Hetzij zelf hetzij door tussenkomst van anderen” - Ook hier treedt in de catechismus weer aan de dag die prachtige combinatie van grote bijbelkennis en diep inzicht in de menselijke natuur!

Het is niet moeilijk te begrijpen, dat we onze naaste niet met een mes of een bijl mogen bewerken. Het is blijkbaar voor ons kronkelige zonde-denken veel moeilijker in te zien, dat ons ook de omweg verboden wordt: het bereiken van ons zonde-doel door inschakeling van iets of iemand anders, tussendingen of tussenpersonen, of iets dat we nogal vaag „de omstandigheden” zouden willen noemen! Een dergelijke omweg heeft iets van een „tranquillizer”, een „calmans”, een „kwaad-verzachter”! Dat heeft de catechismus uit de bijbel geleerd en vervolgens ook in de menselijke natuur ontdekt!

David

David wil zijn zonde met Batseba, de vrouw van Uria, verbergen. Eerst probeert hij Uria in contact met zijn vrouw te brengen en zo het verwachte kindje aan Uria toe te schuiven. Als dat mislukt moet Uria uit de weg geruimd worden. David geeft dan aan Joab het bevel Uria op een gevaarlijk punt te posteren en hem vervolgens in het heetst van de strijd aan zichzelf over te laten. Dat verschrikkelijke plan gelukt wel. Uria sneuvelt!

U zult misschien willen zeggen, dat deze verwijzing niet past in het verband van dit artikel. David - zo kunt u opmerken - is er helemaal niet op uit een omweg te bouwen om zo zijn geweten tot rust te brengen en het kwaad voor zijn gevoel minder erg te maken. Neen, David heeft duidelijk zijn aandacht gericht op de mensen! Een rechtstreekse moord zou hem zijn reputatie en méér dan dat kosten. Daarom moeten de mensen denken, dat het de „oorlogsomstandigheden” zijn, die Uria de dood hebben bezorgd. Zo kon David dan vrijuit gaan. Het oog van de mensen - dáár ging het om!

Ik zou u half gelijk willen geven! Inderdaad, het ging natuurlijk allereerst om de mensen en hun oordeel. Maar...

DOOR H. SMIT BARENDRECHT

ben je daarmee helemaal klaar? Ik denk, dat het hart van David en van ons arglistiger is dan wij weten en willen weten! Ik denk toch echt wel, dat die omweg via de „oorlogsomstandigheden” David op een akelige manier heeft goedgedaan en getroost en hem heeft gediend als een kwaad-verzachter! Als het bericht van Uria's dood bij David binnenkomt, dan geeft David aan de berichtbrenger een boodschap voor Joab mee: „Bekommer u hierover niet, want het zwaard verteert nu eens deze, dan weer gene. Zet de strijd tegen de stad krachtig voort en verwoest haar” (2 Sam. 11:25). Ik denk zo, dat deze verwijzing naar het lot, dat in de oorlog nu eenmaal zo'n grote rol speelt, niet alleen maar - kwasi - voor Joab bestemd was, maar ook - reëel - voor David zelf! David was wel de regisseur, maar de „omstandigheden” hadden het eigenlijke werk van hem overgenomen! De omstandigheden... het zwaard... het lot! Je zou bijna even denken aan Hitler's „voor-

zienigheid” (natuurlijk niet aan de echte voorzienigheid van zondag 9-10)!

Achab

Achab ging de akker van de Jizreëliet Nabot bezien en in bezit nemen. Nabot was vermoord. Maar het was wel een eigenaardige moord geweest! Nabot was gestenigd op het éénparig getuigenis van twee personen, dat hij God en de koning had „vaarwel gezegd”: Godslastering en hoogverraad. Was hem de dood niet aangedaan door... Israëls rechtsorde?

Wat had Achab gedaan? Alleen maar zijn zegelring aan zijn formidabele echgenote Izebel gegeven! Wat had Izebel gedaan? Een valse rechtszitting geënceneerd! Maar de beëindiging van Nabots leven was toch tot stand gekomen door de steniging, die zich naar Israëls rechtsregel had voltrokken!

U zult weer willen zeggen, dat dit voorbeeld in het verband van het artikel niet past. Izebel wilde immers helemaal niet haar geweten tot rust brengen door het inbouwen van een omweg. Zij wilde alleen maar - en op dat punt is ze dan te vergelijken met David - aan het ombrengen van Nabot een schijn van recht verlenen, omdat je in Israël nu eenmaal niet zomaar rechtstreeks kon gaan moorden! Het ging weer om het oog van de mensen! Zeker, zo zal het bij Izebel gegaan zijn!

Maar hoe was het met Achab? Met Achab, die de Here niet meer vreesde, maar die nog wel doodsbang voor de Here kon worden! In mijn verbeelding zie ik Achab naar Nabots tuin toegaan, mompelend en pratend in zichzelf: „Ik heb haar alleen maar mijn ring gegeven. Ik heb haar alleen maar mijn ring gegeven”. Maar de Here breekt daar doorheen! Door het woord van Elia: „Zo zegt de Here: Hebt gij gemoed en ook in bezit genomen?...” (1 Kon. 21:19). Onze omwegen - ze worden door de Here toch weer „kort-gesloten”!

ter" inbouwen in de baan van onze boosheid! Door het valse getuigenis brengt men de naasten „alleen maar" op de baan van de rechtsorde, die hem ter dood voert, zonder dat iemand daar nog tussen komen kan! Zou de Here ook niet aan die „kwaad-verzachter" hebben gedacht, toen Hij die omweg toch nog weer zoveel mogelijk doorbrak met de bepaling, dat de hand van de getuigen zich het éérst tegen de zondaar moest keren om hem ter dood te brengen (Deut. 17:7)? De getuige kan zich ook dan nog inbeelden, dat hij een als het ware onpersoonlijk instrument van de rechtsorde geworden is. Maar aan het rechtstreeks doden kan en mag hij zich niet onttrekken!

Voor de wóórden!

Het motief van de omweg is niet verdwenen of uitgestorven. We zullen daarbij vooral moeten denken aan wat we doen met onze woorden. We kunnen met onze woorden de naasten maken en breken. En achteraf zeggen we: „Ik heb alleen maar...". Ik heb alleen maar een oud en waar verhaal verteld. Ik heb alleen maar feiten genoemd. Jawel, toen gingen de broeders en zusters die naasten van mij uit de weg. Ze gingen alle omgang met hem/haar vermijden, zodat niemand meer zorgde voor zijn of haar ziel! Maar... „kan ik daar wat aan doen?". Maar de Here zegt: „Dat heb je gedaan".

Ons gebed

Het ging er in deze serie artikelen om, dat de satan altijd pogen zal ons af te trekken van een werkelijk schuld-belijden en zo van het zoeken van onze gerechtigheid in Christus. Hij wil ons aftrekken van het echte gebed om vergeving, zodat we zonder Gods vrede in deze wereld komen te staan. Hij wil ons natuurlijk ook aftrekken van het echte gebed om de kracht van de Heilige Geest. En hij kan het schemer-donker van het omweg-motief daarbij uitstekend gebruiken. De zondaar die niet belijdt (als David in Psalm 51), maar die zichzelf spaart (als David in 2 Sam. 11:25). Laten we aandacht schenken aan Gods heilige „kortsluiting" van onze woorden en daden, zoals Elia die tegenover Achab naar voren bracht! „Welzalig de mens, wie de Here de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is" (Psalm 32:2). Let daarbij ook op dat tweede versdeel!

Fiskale Rariteiten

Over uw fiscaal nummer

Drogredenen

Als verklaring van de doorvoering van het fiscaal nummer wordt gewezen op de bij de belastingdienst doorgevoerde automatisering (argument 1). Ook wordt een 'betere en snellere verwerking van belastinggegevens' in het vooruitzicht gesteld (argument 2). Er wordt zelfs ter rechtvaardiging aangevoerd dat er meer tijd zou vrijkomen voor fraudebestrijding (argument 3). Verder wordt beklemtoond, dat het 'fiscaal nummer' alleen voor belastingdoeleinden gebruikt zal worden. 'Dat', aldus wordt eraan toegevoegd, 'is een waarborg voor de bescherming van uw persoonlijke gegevens' (argument 4).

We zullen elk van die argumenten eens kritisch bekijken. Sommige van die argumenten blijken dan drogredenen te zijn.

ad 1. *Fiskale nummers zouden voortvloeien uit bij de belastingdienst doorgevoerde automatisering.*

Om het maar heel eerlijk te zeggen: een dergelijke bewering vervult mij als informatikus met grote verbazing. En ook een computerleek zou de wenkbrauwen mogen fronsen. Is wat hier door 'de inspecteur' gesteld wordt, wel geheel in de lijn met de waarheid? O jawel, nummers zijn dikwijls nuttig in administraties; administratienummers bestaan al van oudsher. Ook valt niet te ontkennen dat de stormachtige ontwikkeling van computer-ondersteunde administraties tot een forse wildgroei aan (administratie)nummers heeft geleid. Maar, te betogen dat nummers nodig zouden zijn vanwege automatisering, staat toch echt op gespannen voet met de waarheid. Het tast ook de automatiseerders aan in hun beroepseer: alsof het aan hun werk te wijten zou zijn dat ieder individu onder pakweg zo'n 10 tot zelfs over de 50 administratienummers staat genoteerd.

Zoals de naam al zegt: administratienummers zijn er op grond van administratieve overwegingen: efficiëncy, beperking van fouten, eenvoud,... Of daarbij nu wel of niet een computer gebruikt wordt, doet voor het nut of onnut van administratienummers weinig ter zake.

Je zou het betoog juist moeten omkeren. Omdat er computers zijn, is het gemakkelijker en goedkoper geworden om snel en bijna foutloos vanuit 'normale' persoonsgegevens als

DOOR A. W. BIERSTEKER WEZEP

naam, adres etc. een administratienummer te construeren en/of op te zoeken.

Zonder computerdeskundige te zijn, kunt u dat ook met niet teveel moeite begrijpen.

Een voorbeeld. Als u bij 008 een u onbekend telefoonnummer opvraagt, heeft de 008-telefonist(e) aan een ruwe indikatie van naam en adres ruim voldoende om u binnen een tiental seconden het gezochte telefoonnummer te geven. Dat kan dankzij een goed geprogrammeerde computer.

Nog een voorbeeld, om uitgevers onder de Opbouw-lezers een pluim op de hoed te steken. Als u contact opneemt met die uitgever om te informeren, waar het blad X blijft, kan hij u (als regel) snel uitsluitsel geven. Daar heeft hij wel voor gezorgd; hij wil zijn abonnees niet

kwijt! En wellicht heeft hij juist daarom wel een computer aangeschaft: om u snel en accuraat van dienst te kunnen zijn, zonder u per sé lastig te moeten vallen met de intern-gebruikte administratienummers.

Zo zijn nog veel meer voorbeelden te geven. Ik licht er een paar uit mijn bezigheden van de laatste weken:

- Het gasbedrijf had geen enkele moeite om bij naam en perceeladres in luttele seconden een aansluitnummer te vinden;
- Een firma, waarbij we documentatie over hun producten opvroegen, had genoeg aan een paar letters van mijn naam om te kunnen zeggen dat ik al eerder documentatie had aangevraagd (over iets anders);
- Hetzelfde geldt voor een computerleverancier, die aan een door hen zelf op de antwoordkaart aangebrachte code (BIERAWEZ1; van BIERsteker, A, WEZep, 1) meer dan genoeg heeft om mijn belangstelling voor een nieuw produkt haarscherp te registreren. (geen haar op hun hoofd zou er over denken om mij lastig te vallen met hun intern-benodigde code; ze kijken wel uit; ze willen klanten winnen, niet verliezen.)

Als bij commerciële instellingen computers gebruikt worden om bij 'normale' persoonsgegevens als naam en adres een intern nummer (of code) te construeren en/of op te zoeken, waarom zou dat bij de belastingdienst niet kunnen. Sterker nog: waarom tracht de fiskus ons zand in de ogen te strooien

Pastorale notities

Vanaf 1979 heeft ds A. H. Algra - met een onderbreking in 1982 en 1983 - ons blad en zijn lezers - verrijkt met zijn pastorale notities. Met elkaar zijn dat meer dan 200 lezenswaardige artikeltjes geworden.

Voor menige lezer was deze rubriek de eerste die bij binnenkomst van Opbouw gelezen werd.

En nu heeft ds Algra om gezondheidsredenen achter dit werk een punt moeten zetten. Dat spijt hem en ons - redactie en lezers - zeer.

We zullen zijn rubriek missen.

Graag wil de redactie op deze plaats en op dit moment ds Algra danken voor zijn puntige, prikkelende en stimulerende notities.

Elders in dit blad vindt u de aankondiging en aanbeveling van een bij uitgeverij Kok verschenen selectie uit de Pastorale notities. Dit boekje wordt u ook door de redactie aanbevolen.

De redactie

door het tegendeel te beweren? Het komt me voor, dat we het eerste argument als een **drogreden** moeten aanmerken, hoezeer me dat ook speet voor de geachte heer inspecteur, wiens naam onderaan de brief prijkt.

ad 2. Een 'betere en snellere verwerking van belastinggegevens'.

Op dit punt lijkt een gezonde dosis skepsis op zijn plaats. Misschien zelfs cynisme: uit krantenberichten viel eerder een langzamer verwerking te constateren, omdat - en dat komt me zeer reëel voor - er per aangifte teveel tijd voor controle benodigd is van alle op- en aftrekposten.

Misschien zouden we, uit respect voor de belastingambtenaren, een **forse portie voordeel van de twijfel** moeten gunnen, als gesproken wordt over 'betere en snellere verwerking van belastinggegevens'. En **intern** zal die betere en snellere verwerking ook wel te constateren zijn. Maar, naar te vrezen valt - lettende op de noodzakelijke bezuinigingen, ook op salariskosten van (dus op het aantal) ambtenaren - (naar te vrezen valt): extern zal niet zoveel te bespeuren zijn van de in het vooruitzicht gestelde 'betere en snellere verwerking'. Ik bedoel dit laatste zeker niet als een verwijt; het is een nuchtere konstatering, die tot het vermoeden voert, dat de fiskus ook op dit punt een **'drogreden'** aanvoert.

ad 3. *Fraudebestrijding.*

Zal er, gezien de laatste zinnen onder ad 2, dan wel tijd vrijkomen voor fraudebestrijding? Ik hoop het, want fraude is onrecht. Maar tegelijkertijd moet ik er op wijzen, dat het een ietwat onzuivere voorstelling van zaken is, om de ene beleidsmaatregel (fiskale nummers) te 'verkopen' door te wijzen op een andere beleidsmaatregel (fraude-bestrijding). Het zijn twee afzonderlijke beleidsbeslissingen op grond van geheel verschillende argumenten. Het is bepaald niet vanzelfsprekend dat mankracht, die (eventueel!) vrij komt als gevolg van automatisering, ingezet gaat worden voor fraude-bestrijding. In veel gevallen zal het zelfs onmogelijk zijn als je let op de benodigde scholing en ervaring voor beide typen werkzaamheden.

Het zal toch niet waar zijn, dat de bewering van de fiskus over fraude-bestrijding neerkomt op een soort **'hoerenbedrog'**? Anders gezegd: op fraude? (Over fraude-bestrijding gesproken!)

ad 4. *'Bescherming van persoonlijke gegevens'.*

Wat in de brief wordt gesteld, dat het fiscaal nummer 'alleen voor belastingdoeleinden gebruikt' zal worden, zal oprecht gemeend zijn. Dat neem ik op voorhand aan.

Maar dat betekent dan wel, dat de plannen tot gebruik van **één en hetzelfde nummer** voor sociale uitkeringen en voor fiscale aangelegenheden (het zgn. **SoFi-nummer**) van tafel afmoeten. En bij mijn weten, bestaat er in politiek Den Haag een behoorlijke aanhang voor de introductie van zo'n SoFi-nummer.

De vraag rijst dan, wat ik moet denken van de geruststellend bedoelde bewering van 'de inspecteur', dat het fiscaal nummer 'alleen voor belastingdoeleinden gebruikt' zal worden? Gedurende de eerste paar jaar zal dat wel opgaan, maar in wat er daarna in het verschiep ligt heb ik niet zo bijster veel vertrouwen.

Ik hoop dat dit vierde punt niet ook als een drogreden betiteld hoeft te worden. Ik ben er niet gerust op.

In dienst van de fiskus?

Temeer niet, als ik let op de pogingen in de brief om de belastingbetaler een paar on-eigenlijke **verplichtingen** op te leggen; te weten:

- het 'zorgvuldig bewaren' van de toegezonden opgave van het fiscaal nummer (weet u nog, waar u hem hebt opgeborgen?);
- het meedelen van het fiscaal nummer aan de werkgever of uitkeringsinstantie.

Beide verplichtingen zijn natuurlijk niet zo moeilijk na te komen. Maar de vraag is toch wel of het niet anders kan. Getuigt het opleggen van deze verplichtingen niet van een ongepast **autoritair trekje** bij de belastingdienst?

Op grond waarvan zou de fiskus het recht hebben om een belastingbetaler voor zijn administratief karretje te spannen? Zeker, ik realiseer me heel goed, dat de verplichtingen op zich niet zoveel inhouden. Maar de vraag is onontkoombaar of hier niet een **princiële grens** wordt **overschreden**. Is de belastingbetaler verplicht als administratief verlengstuk van de belastingdienst te fungeren, of niet?

En wat zijn de gevolgen, als iemand zijn 'plichten' niet nakomt? Door ziekte, vergeetach-

tigheid, slordigheid, afwezigheid (langdurige reis buitenslands), ouderdom,...

En: als de belastingdienst een burger mag verplichten om gebruik te maken van een **intern** administratienummer, waarom zouden andere organisaties dat dan niet mogen? Heeft de belastingdienst in dit opzicht een 'hogere' positie dan andere organisaties? Zo ja, waarom dan? Is dat wettelijk geregeld?

Nogmaals: ik realiseer me goed, dat de opgelegde verplichtingen niet zo zwaar wegen. En ik zou er ook geen woorden aan vuil maken, als de fiskus gewoon vriendelijk **verzocht** had om een administratief handje te helpen. Maar er begint bij mij iets te kriebelen als ik zinnen lees als:

- 'door de automatisering is hier voor nu een nummer **nodig**'.
- '**verplicht** uw fiscaal nummer ... mee te delen'.
- 'mogelijk dat u in de toekomst wel van deze opgave gebruik **moet** maken'.
- 'bewaar ... deze opgave **zorgvuldig** (**gebiedende wijs**)'.
- 'Het fiscaal nummer is het **nummer** waaronder u bij de Belastingdienst **bekend staat**' (de hoofdletter van belastingdienst is van 'de inspecteur').

Vanwaar die dwang? Als de belastingdienst zo verder gaat, en als andere organisaties haar slechte voorbeeld gaan volgen (waarom trouwens niet?), dan zijn we echt op een verkeerde weg!

Hellend vlak

Dat is de reden, dat ik dit artikel in Opbouw heb willen plaatsen. Het had ook gepast in een politiek blad (in mijn geval: het RPF-organ Nieuw Nederland). Aangezien ik echter in Opbouw al enkele malen eerder heb geschreven over **techniek en samenleving**, en we hier in het fiscaal nummer geconfronteerd worden met een **verkeerde visie** en een **verkeerd gebruik** van de computer, meende ik dat dit blad de beste plaats bood om een en ander te signaleren.

We moeten ernaar streven, met alle macht die in ons is, om **techniek en technische hulpmiddelen** in te zetten **tot ont-plooiing van de mens**. Dat betekent ondermeer dat we het persoonlijke en unieke van een mens tot zijn recht moeten laten komen. Dat betekent dat we betekenisvolle persoonsgegevens als naam, adres, geboortedatum, etc. etc., niet moeten vervangen door een armzalig surrogaat in de vorm van een administratienummer.

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen,
tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist,
tel. 03404-61525

Het zou me te ver gaan om het gebruik van lidnummers, abonneenummers, fiscale nummers e.d. als 'ontluisterend' te typeren. Maar het gaat me zeker te ver als 'n nuttig hulpmiddel (administratienummer) zo'n hoge status verkrijgt, dat het gebruik ervan met dwang opgelegd zou mogen worden. Als dat zou doorgaan, dan bevinden we ons op een hellend vlak, dat ook steeds verder zal gaan hellen. De mens in al zijn rijkdom (naar Gods beeld geschapen!)... ja wat zal er dan van hem terecht komen? Door onze eigen schuld?!

P.S. Inmiddels zijn de Raden van Arbeid de belastingdienst al gevolgd wat betreft de externe doorvoering van administratienummer. Indien u die niet gebruikt, zou - zo wordt 'gedreigd' - de uitbetaling van kinderbijslag vertraagd kunnen worden.

De proef op de som genomen hebbend, heb ik geconstateerd, dat van die vertraging **vooralsnog** geen sprake is. En zo hoort het ook!

Theologische Hogeschool te Apeldoorn

Inschrijving volgens art. 16.

Wie door het college van hoogleraren wenst te worden ingeschreven voor de studie aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn (art. 16 van het reglement) worden D.V. maandag 23 juni 1986 tussen 14.00 en 15.30 uur verwacht in het gebouw van de Hogeschool, Wilhelminapark 4, Apeldoorn. Vereiste getuigschriften of diploma's en twee pasfoto's dienen te worden meegebracht. Voor inlichtingen over de toelatingseisen kan men zich wenden tot de Theologische Hogeschool, tel. 055-213156 of tot de secretaris van het college van hoogleraren, tel. 055-217777.

Eens of steeds opnieuw?

Va. Onder hypnose

De tendens van de huidige interesse is meer van populaire dan van wetenschappelijke aard. Een facet hiervan is nieuwsgierigheid en mogelijk de bevestiging van je eigen ego. Als je verneemt dat je eens een prinses in Egypte bent geweest of een Soefi-leraar, kan dat je een „oppepper” geven, aan je gevoel van eigenwaarde appeleren of bevestigen dat jouw leven een speciale betekenis heeft.

Dr. Arthur Hastings ¹⁾

Getuige één

„Mijn eerste ontdekking was dat je in trance volkomen helder blijft. Geen geluid ontgaat je. Omdat de beelden in je geest en je antwoorden op de vragen die door de hypnotiseur gesteld worden, zo gemakkelijk naar boven komen, alsof je je werkelijk bevindt in het leven waar je naar toe bent gestuurd, lijkt het alsof je niet in trance bent. Op de band staat de eerste keren dan ook regelmatig: „...ik ben niet onder hypnose... ik geloof er niets van... dat kan toch niet.”

Of het waarheid was wat ik zag, of het werkelijkheid was: ik zal er mijn hand niet voor in het vuur steken en ik kan het niet wetenschappelijk bewijzen. Ik schrijf hier alleen op wat ik in mijn zes „reizen” naar vorige en toekomstige levens als het ware met zintuigen innerlijk zag, hoorde en onderging. In kleur en beweging trok ik door diverse existenties heen.”

Zo schrijft Emmy van Overeem, free lance journaliste, over haar contact met het verschijnsel reïncarnatie, zoals dat haar overkwam in contact met de hypnotiseur Pieter Barten uit Nijmegen. Het verslag staat te vinden in een omslagartikel in Elseviers Magazine, d.d. 18 april 1981.

Wat citaten uit dat artikel: „Omstreeks 1772 zal ik geboren zijn als Amélie, want in 1794 was ik 22. Je herbeleefd een ander leven niet in chronologische volgorde als daar niet om is gevraagd. Wanneer de hypnotiseur vraagt: „wat zie je?”, duik je zomaar ergens in de existentie waarop je bent afgestemd. Het onderbewustzijn heeft toegang tot het grote archief waarin al je levens liggen opgeslagen en laat zich door de instructies van de hypnositeur leiden naar bijvoorbeeld je gelukkigste leven, het leven waarin je de meeste geestelijke vooruitgang hebt geboekt of het leven dat de sterkste invloed op je

DOOR P. J. VAN KAMPEN ZEIST

huidige bestaan uitoefent... Het onderbewustzijn is daarin net een computer. Het interpreteert niet...

Het zojuist genoemde meisje, van wie ik de achternaam niet te weten kwam, leefde in wat nu België heet. Als ik nog eens tijd heb, ga ik in de streek van Dendermonde rond rijden en kijken of ik iets bekends tegenkom. Misschien is er ook in de archieven daar nog wat te vinden, want ik weet de naam van het landgoed en die van de man met wie ik trouwde.”

Wel in de gaten houden

Emmy vertelt dat haar achttiende eeuwse bestaan er heel goed mee doorkon. „Goed huwelijk, bijna transparante relaties, weten wat de ander denkt en voelt, weten wat mensen komen vragen voordat ze binnen zijn, zieke kinderen kunnen genezen... De dood van je partner, nog dertig jaar alleen verder... en eindelijk, 83 jaar oud, de geliefde die je komt halen.” Wat opvalt is dat ze - in onze termen **paranormaal begaafd**, „psychic” - zou heten. Ze heeft kennelijk bepaalde paranormale gevoeligheden opgedaan. Is dat een belangrijk gegeven?

Wat te denken van het volgende? „Een verhaal dat werd verteld vanuit een andere actualiteit en met een andere klank in mijn stem. Zonder het donkerder, cynischer timbre dat er nu in ligt. Sprekend als het kind was mijn stem veel lichter en de woordkeus simpeler. Als je in trance bent, voelt dat allemaal **heel natuurlijk aan**; pas als ik de band terughoorde, viel het me op, dat hier echt een andere persoonlijkheid aan het woord leek.”

Ook dat komt in literatuur veel voor. Persoonlijkheidsverandering wordt gesuggereerd. Is dat allemaal normaal? Of kosjer? Ik ga nog even verder. „Stel dat reïncarnatie bestaat, en stel dat de levens die we hebben geleid in ons onderbewustzijn zijn opgeslagen, dan kun je dus in trance toegang krijgen tot die andere persoonlijkheden. Persoonlijkheden die allemaal hetzelfde hoger Zelf hebben gehad als waarmee ik geschapen ben. Dit hoger Zelf, dat bovenbewustzijn, is een sprankje van God en dus onsterfelijk.”

Wat je er verder ook van zeggen kan, dit is zeker allemaal sterk levensbeschouwelijk. En waar in de laatste alinea Emmy van Overeem vragenderwijs stelt dat het toch kan, is in een hier iets eerder geciteerd stuk al gesuggereerd dat het onderbewustzijn toegang heeft tot het „grote archief waarin al je levens opgeslagen liggen”. Dat heet in de Oosterse en occulte traditie het „akasha archief”; een verzamelplaats van occulte, paranormaal geïnteresseerde lieden, sommige Freudiaans of Jungiaans geïnteresseerde psychologen en wie al niet. Maar het bestaan ervan is op zich onbewezen. En onbewijsbaar.

Wat nog meer te zeggen? Ja, Emmy van Overeem laat hier alle theorieën van Gnostiek en Oosterse religies, ideeën waartegen de Kerk van alle eeuwen een bittere strijd heeft moeten voeren, allemaal volop binnen. Op grond van een **ervaring!** Hoe ver is dat verwijderd van haar vroegere visie. Ze is begonnen als een religieuze, een non, heb ik ergens gelezen. En nu laat ze elke denkbare ketterij of alternatieve visie toe! Op velerlei terrein.

Al is ze voorzichtiger dan sommige anderen in haar uitspraken, het lijdt voor mij geen twijfel dat je, als je in de buurt van reïncarnatiedenken terecht komt, een dramatische levensbeschouwelijke verandering kan ondergaan.

En een **persoonlijkheidsverandering**. Dat is allemaal niet niets!

Getuige twee

„Ik heb een cliënt gehad die erg angstig was dat haar poezen... iets aangedaan zou worden. En omdat ze daar zo bang voor was geworden, had ze een soort kontroledwang ontwikkeld (sic), d.w.z. iedere ochtend als ze de deur uitging naar haar

werk, dan was ze een half uur bezig met controleren of het gas, of de lichten nog branden... Ik heb haar onder hypnose gebracht. Ze was heel makkelijk onder hypnose te brengen en ik heb haar die angst, dat er iets mis zou gaan met haar poezen laten beleven.

Ik heb als het ware de emotie aangewakkerd en gevraagd om die emoties zo hoog mogelijk op te voeren. Die emotie heb ik als het ware gebruikt om terug te gaan in de tijd naar de eerste keer waarin ze in een zelfde soort situatie was. Ze komt terecht in een situatie die ze uit dit leven niet herkent. Ze komt in een situatie als dochter van een heel arm gezin. Voor zich ziet ze dat haar vader een geitje van haar slacht... dat geitje werd heel bloederig geslacht en zij moest het als kind aanschouwen.”

Aan het woord is een hypnotherapeut Mark Becking. Hij komt aan het woord in het blad M3 van de Hervormde Jeugdraad.

Getuigen drie en vier

In hetzelfde nummer ook een interview met twee mensen, een jonge vrouw en een jonge man die samen een soort hypnotherapeutisch praktijkje hebben. Ik citeer daar ook uit:

„Leunke is Christelijk opgevoed, maar had als kind al het idee dat bepaalde aspecten van de kerkelijke logica niet kloppen. Een blind geboren kind in haar omgeving riep bij haar vragen op als: 'als je zo achtergesteld bent in het leven, is het toch gewoon oneerlijk, want je hebt toch maar één keer te leven? ... één keer? ... Zij kwam in aanraking met de astrologie en vond ook de reïncarnatie als een waarheid die onbewust bij haar altijd al geleefd had.’ Daarna interesse in (onder andere) homeopathie voor de psyché, astrologie, reïncarnatie en iriscopie. Hoe het toegaat? „Als de klant in de praktijk komt, gaat Peter de ogen bekijken om de diagnose te stellen en Leunke trekt de horoscoop om inzicht te krijgen in de klant.”

Zonder enig tegencommentaar staan er uitspraken als: „De wet van het Karma berust op verdiensten. Leunke geeft een voorbeeld van een meisje bij wie een been geamputeerd werd. Bij het zoeken naar de zin van deze handicap, kwam ze tot de conclusie dat het meisje in een vorig leven te egoïstisch was geweest.”

Dan een algemeen commentaar op het werk van Peter en Leunke:

„Peter Arp kijkt dieper in ogen, ziet beter, begrijpt voor ons soms onbegrijpelijke dingen.

Leuneke van Doeselaar kijkt indringender naar de sterren, ziet beter en begrijpt voor ons soms onbegrijpelijke dingen. Een tip van de sluier." ²⁾

Ik vind dat ten hemel schreiend! De onkontroleerbare uitspraken, de hardheid van een oordeel over een gehandicapt meisje (vergelijk dat eens met het erbarmen van de Here Jezus in de Bijbel!), de volslagen onchristelijke levensvisie die erachter schuil gaat! Allemaal onbekritiseerd in zo'n artikel. Er wordt **niet** op gewezen dat je hier stenen voor brood krijgt. Er wordt **niet** op gewezen dat er argumenten - en zeker geen slechtere! - tegenover gesteld kunnen worden. Er wordt geen principiële vraag gesteld naar het mensbeeld dat hierachter zit in relatie tot het Bijbels gegeven. Er worden hier jonge mensen van christelijken huize als kalveren naar de slachtbank gebracht. In opperste levensbeschouwelijke onbelijndheid en laakbare argeloosheid wordt jonge mensen van alles aangepraat. Ik heb me buitengewoon bôds gemaakt, toen ik deze artikelen las. Het besluit deze serie te schrijven komt met name voort uit mijn ontzetting over de toon van deze artikelen.

Even op een rij

Op grond van een hypnose, een zgn. „regressietherapie", wordt, zeker door de 'kliënt', het verschijnsel „vorige levens" vaak bewezen geacht. Op grond van een **ervaring**, die

zich niet laat analyseren of verifiëren.

In vele gevallen komen we een duidelijk verband tegen met allerhande vormen van (in het Oude en Nieuwe Testament) **verboden** occultisme.

Je komt kennelijk heel gauw tot Oosterse, astrologische, alternatieve visies die alle op gespannen voet staan met de duidelijke onderrichting die de Bijbel in dezen geeft.

Er is herhaaldelijk sprake van persoonlijkheidsverandering onder trance/hypnose. Al vinden de mensen in kwestie dat niet bedreigend, het is maar de vraag of dat wel zo onschuldig is. **Bezetenheid** wordt door een aantal van dezelfde eigenschappen gekenmerkt!

De vraag die aan de orde moet worden gesteld is de vraag: wat is hypnose eigenlijk? Is dat **op zich** een neutrale aangelegenheid? En de vraag: wat (of wie) zit hierachter?

In het volgende artikel hoop ik argumenten aan te voeren voor de stelling dat de ervaringen die men onder hypnose heeft afkomstig kunnen zijn van God vijandige machten. Demonen-activiteit met de bedoeling mensen af te trekken van de kennis van de levende God.

¹⁾ Dr Hastings is een Amerikaans geleerde/hypnotiseur die zich met o.a. reïncarnatie bezighoudt. Hij schreef dit in 1978, in de *Newsletter* van de Association for Transpersonal Psychology.

²⁾ Geciteerd uit Elseviers Weekblad, 18-4-1981 en M 3, december 1985.

Ingezonden

Getuigen en/of compromis?

1. **Inleiding.** Over compromissen wordt in de verkiezingsstrijd veel gesproken. Vooral in ons land waar geen enkele partij de meerderheid verwerft. In 1977 verschenen drie artikelen over het onderwerp compromis in „Opbouw" (21-10, 28-10 en 18-11-1977). Nu (16-5-86) nog eens, op verzoek van de redactie drie verschillende visies uit het CDA, de RPF en het GPV.

Waarom wordt daarna dan nog een ingezonden artikel aan u voorgelegd? Niet omdat over de aard en de problemen van het compromis nog aanvulling nodig zou zijn. Maar wel omdat over de combinatie van Bijbelse normen (het theocratisch ideaal), de eigen aard van het

besturen en het samen regeren met andere minderheden te weinig wordt geschreven. De integratie van deze drie factoren komt onvoldoende tot zijn recht.

2. **De eigen aard van het besturen.** Politiek is gericht op regeren; op besturen van het land of een provincie of een gemeente. Natuurlijk is er wel enig verschil: een lid van de Tweede Kamer is allereerst volksvertegenwoordiger en een lid van de gemeenteraad vooral mede-bestuurder. Maar toch: de eigen aard van politiek is: openbaar besturen. Een christen zal willen besturen met behulp van Bijbelse uitgangspunten.

3. **Besturen in een meer-partijen-stelsel.** In Nederland gebeurt besturen met een aantal partijen, omdat geen enkele partij alleen de meerderheid verkrijgt. Als een christelijke partij, naar de aard van het openbaar bestuur, gericht is op

mee-regeren, dan zal zo'n partij bereid moeten zijn tot het sluiten van compromissen. Niet als ideaal, evenmin als onmisbaar, maar als onontkoombaar. Als het goed zit lijdt een christen echter wel aan elk compromis.

4. **Mag de meerderheid in een democratie dwingen?** In een dictatuur kan een minderheid zijn wil aan de meerderheid opleggen, maar in een democratie kan een minderheid zijn christelijke opvattingen niet afdwingen. Het is zelfs de vraag of een christelijke meerderheid Bijbels-christelijke politieke idealen aan een humanistische minderheid mag opleggen. Dat lijkt een merkwaardige probleemstelling, want hoe moet een christelijke regering dan verder komen met Bijbels gericht openbaar bestuur? Om die vraag te beantwoorden zullen we de gegevens eens iets anders rangschikken. Stel dat een humanistische meerderheid geen enkele rekening houdt met een vrij grote christelijke minderheid, zou u dat dan democratisch vinden? Ik niet. In een democratie behoort de meerderheid rekening te houden met de gevoelens van de minderheid. Daaruit volgt dat een christelijke meerderheid ook tolerant dient te zijn tegenover een humanistische minderheid.

5. **Toch dient het theocratisch ideaal overeind te blijven.** We behoren te streven naar een regering, die in alles wil uitgaan van de Bijbel. Dit ideaal was uitstekend verwoord in art. 1 van het vroegere AR-program: „De Anti-revolutionaire Partij ziet het als haar roeping werkzaam te zijn en de strijd te voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods Woord op het openbare leven."

6. **Mijn conclusie** uit het bovenstaande: Getuigen en compromis in een meer-partijenstelsel. Het compromis mag echter niet losgemaakt worden van het getuigen.

7. **Commentaar op de drie visies** uit het CDA, de RPF en het GPV. Mijns inziens relativeert drs Klop (CDA) teveel de normen van de Bijbel. Doet hij niet tekort aan het theocratisch ideaal; aan het getuigen? Meindert Leerling ziet compromissen als ontrouw; hij zal consequent blijven getuigen en onmogelijk samen met het CDA en de VVD kunnen regeren. De heer Schutte (GPV) wil wel zakelijke compromissen sluiten, maar bij vraagstukken, die ethisch diep ingrijpen let hij teveel op wat niet werd bereikt,

maar te weinig op dat wat werd gered.

8. De bovenstaande gedachten-gang is samengevat in een aantal stellingen en discussievragen ontleend aan een dictaat bestuurskunde van de Christelijke Hogere Landbouwschool te Dronten.

Enkele (samenvattende) stellingen bij compromis.

1. Een compromis is een overeenkomst, waarbij elke partij een deel (van zijn standpunt) prijsgeeft.
2. Een compromis geeft de spanning weer tussen de norm (het principe) en de gebroken werkelijkheid.
3. Een partij in Nederland, die mee wil besturen (regeren) moet compromissen sluiten en dus water in de wijn doen.
4. CDA (geel) + PvdA (rood) = een oranje kabinetsbeleid; CDA (geel) + VVD (blauw) = een groen regeringsprogramma. Het CDA blijft wel constant, maar het gevormde beleid is mede afhankelijk van de kracht van de andere partij. (Van Agt).
5. Wie geen compromissen wil sluiten kan blijven getuigen.
6. Wie wel genooddaakt is tot het sluiten van compromissen dient de normen te blijven stellen; intern en openbaar.
7. Een compromis zonder getuigenis is het prijsgeven van beginselen en het zich al te gemakkelijk neerleggen bij de gebroken werkelijkheid.
8. Een compromis tussen het christelijk geloof (vuur) en het humanisme (water) is onmogelijk. Want, of het vuur wordt gedooft of het water verdampt.
9. Het is geen Bijbelse gedachte, dat het volmaakte op deze aarde te bereiken zou zijn. Nastreven van Schriftuurlijke normen blijft de plicht van iedereen, maar compromissen zijn helaas onontkoombaar.
10. Overtuigen van de tegenstander en geleidelijk aan ombuigen van de heersende orde in de door God gewilde richting is een opdracht, die aan elke Christen wordt gesteld.

9. Discussievragen.

1. Uit Ned. Ged. 17-10-1970, H. Algra: In een gemeente bestaat de bevolking uit 25% AR, 10% CHU, 10% RK, 40% PvdA en 15% VVD. Het college van B&W stelt voor om het zwembad

op zondag open te stellen, 's morgens van 7.00-8.00, 's middags van 16.00-18.00 uur en op zondag geen evenementen (wedstrijden). Wat vindt u van dit compromis?

2. Stel, dat het orthodoxe deel van de gemeenteraad alleen wil stemmen voor sluiting op zondag en dat daardoor een meerderheid kan worden gevormd voor: de gehele zondag open. Welk advies geeft u aan dit rechtzinnige deel? Waarom?
3. In hoeverre geldt het bovenstaande voor de onderwerpen abortus en euthanasie? In het geval, dat het CDA niet meedoet aan een gematigd compromis gaan de PvdA en de VVD met behulp van andere linkse partijen een verdergaand voorstel indienen. Wat moet het CDA of de combinatie SGP/RPF/GPV doen? Het gaat nu niet om kiezerswinst, maar om het minst slechte besluit voor Nederland. Getuigen en/of compromis?

10. Literatuur.

H. Algra, Het compromis, Nederlandse Gedachten, 17-10-1970
Encyclopediën, trefwoord: compromis.

H. A. de Boer, Compromis en tolerantie, 100 jaar AR-partij, Franeker 1979.

J. Douma, Inleiding in de ethiek, hfdst. 13, Kampen, 1976.

A. Noordergraaf, blz. 376-380 in CDA-verkeningen, 7/8-1984.

W. H. Velema, Compromis, Ethiek en pelgrimage, Amsterdam, 1976.

H. E. S. Woldring, Compromis in de politiek, Ned. Ged. 24-9-1977.

IR. A. KADIJK, Dronten

Boekbespreking

Pastorale notities

Een korte tijd heeft ds Algra zijn vaste rubriek in Opbouw moeten onderbreken. Voor ons was het toen alsof er iets van je werd afgenomen. Hoeveel te meer nu hij heeft moeten besluiten ook dit werk, wat hij zo graag deed, te moeten beëindigen.

Wat is het dan fijn, dat er nu een 50-tal van die vele, vele notities gebundeld zijn uitgegeven bij Kok in Kampen.

Als je het boekje doorneemt word je getroffen door de veelzijdigheid van onderwerpen waarover ds Algra heeft geschreven. Terecht zijn het **pastorale notities** genoemd.

Want wat een aandacht had hij voor mensen en omstandigheden, waarmee hij in aanraking kwam en als pastor op reageerde.

Mensen in de gemeente(s), brs.

en zsr., die ten behoeve van de gemeente hun werk deden en waarvoor dikwijls zo weinig oog is. En ook heel sterk voor hen die in moeite en druk verkeren en zoveel hebben te lijden en vaak vol zitten van de waaroms. Hoe bemoedigend is het dan te lezen over een roepen tot de HERE en het worstelen met God. En over de kracht van het gebed. Het is dan net of de pastor vlak naast je staat en zegt: lees maar met me mee in dat prachtige Boek; je zult het merken, dat de HERE nabij is. Wat een warmte komt op ons af als het gaat over de zwakken in onze samenleving: de minima en zij die alleen maar in een sociale werkplaats terecht kunnen en dan ook nog met bezuinigingen in aanraking komen. Of de geestelijk „onvolwaardigen”.

Bewogenheid met wat we „de wereld” noemen en die zo afstandelijk benaderd wordt bij de kerkdiensten die worden uitgezonden.

Ouders, die zo ongerust kunnen zijn over hun kinderen. Ze krijgen een hart onder de riem gestoken. Immers, onder „de jeugd van tegenwoordig” werkt toch een Kracht die wij meestal onderschatten. Toen ik dat las, dacht ik: ja, wij onderschatten de kracht van de HERE zo vaak in zoveel dingen.

Een woord van aanbeveling?

Graag. Maar het beveelt zichzelf beter aan. Het begint met een fijn „Vooraf” van ds Ype Schaaf, lid van de hoofdredactie van het Friesch Dagblad, waarin de notities ook werden gepubliceerd. Het is zo waar wat hij schrijft, dat je ds Algra vrij goed leert kennen als je hem leest, ook al heb je hem bijna niet ontmoet.

Wat een voorrecht is het dan hem als pastor zelf te kennen. Het omslagontwerp van Henk Valstar is een lust voor het oog.

Tenslotte, ds Algra.

Geprezen worden, u had er de grootste moeite mee. Maar ik mag u toch zeker wel heel hartelijk bedanken voor wat u ons bijna wekelijks in die lange periode hebt meegegeven. Ik ben ervan overtuigd, dat te doen namens de lezers van Opbouw binnen en buiten onze kerken. Ergens (pag. 80) schrijft u dat het niet de titels of de toga zijn, maar de woorden die het moeten doen. God de HERE is het die u het heeft gegeven woorden neer te schrijven die harten hebben getroffen en die wat hebben gedaan. Diezelfde God is voor u, uw vrouw en kinderen een toevlucht op uw „eigen weg”.

K. v. d. Veen, Papendrecht

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Maassluis

Op zondag 22 juni hoopt ds v. d. Veer uit Rijsbergen zijn intrede te doen in de gemeente van Maassluis, na 's ochtends bevestigd te zijn door ds H. Smit te Barendrecht.

De intreedienst begint 's avonds om 7 uur.

Adreswijziging

Het adres van student met preekconsent B. J. Eikelboom luidt thans: Doppestraat 195, 3752 JE Bunschoten, tel. 03499-86310.

Ned. Geref. Kerk van Nijverdal

Wegens verhuizing van de scriba luidt het correspondentieadres van de kerk: ds W. Bax, Constantijnstraat 33, 7442 MD Nijverdal.

Ned. Geref. Kerk van Eindhoven

In de vakantieperiode wordt een aantal kerkdiensten van de Chr. Geref. Kerk en van de Ned. Geref. Kerk in Eindhoven gekombineerd.

Deze gekombineerde diensten vinden plaats in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk, Schootsestraat 47 te Eindhoven. Op de hierna vermelde tijden is er dus **geen kerkdienst** in het gebouw van de Ned. Geref. Kerk:

29 juni en 6 juli middagdienst, 13, 20 en 27 juli beide diensten, 3, 10 en 17 aug. middagdienst. De kerkdiensten beginnen om 09.30 en 17.00 uur.

Ned. Geref. Kerk van Wageningen

In de periode van 13 juli t/m 10 augustus a.s. wordt slechts één dienst per zondag gehouden en wel 's avonds om 7 uur.

De dichtstbijzijnde ochtenddiensten worden gehouden in Ede, Beukenlaan 12 om 8.45 uur en te Arnhem, Weverstraat 15 eveneens om 8.45 uur.

Radio- en televisiekerkdienst

Op zondag 15 juni 1986 zal D.V. de middagkerkdienst van de Ned. Gereformeerde Kerk van Amsterdam Tuinsteden Z.W. (in combinatie met Chr. Geref. Kerk) worden uitgezonden via de radio 5 en de televisie 2. Aanvang 17.00 uur.

Voorganger: Ds G. Mul.

De gedrukte preek is verkrijgbaar bij het prekenbureau van de Ned. Geref. Kerken, postbus 1201 DA Hilversum; te bestellen per briefkaart met f 1,50 aan postzegels bijgeplakt; of per giro door storting van f 1,50

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288
Gironummer 404945
t.n.v. Geref. Persver. Opbouw.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling)
f 50,— per jaar of f 26,50 per half jaar.
Voor studenten f 40,— per jaar.
Buitenland f 70,— per jaar of f 95,— per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct per mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist.
Tel. 03404-22452.
Postbus 244, 3700 AE Zeist.

op nummer 60600 van de IKON Hilversum.

Bandjes met opname van de dienst zijn verkrijgbaar tegen kostprijs bij de stichting De Brug te Dronten, Lancasterdreef 148, 8251 TD. Tel. 03210-3673.

Dubbel feest in Wezep

Mei was een bijzondere maand voor Wezep. De beide predikanten vierden hun ambtsjubileum. Voor ds J. D. Houtman was dat zijn 40-jarig en voor ds G. van Keulen zijn 25-jarig ambtsjubileum, terwijl ds en mevr. v. Keulen ook vierden, dat zij 25 jaar getrouwd waren.

Ds Houtman werd, nadat hij in 1945 hulpprediker geweest was te Enschede en Glanerbrug, op 12 mei 1946 te Overschild (Gr.) bevestigd door ds J. P. v. d. Stoel. Hij stond daarna in Vollenhove-Cadoelen en Heerenveen, terwijl hij vanaf 1973 in Wezep predikant is. Hij is lid van de Raad van toezicht en advies voor de regio Harderwijk en geeft samen met zijn vrouw Hebreuws aan de pastorale leergangen te Zwolle.

Ds v. Keulen deed 21 mei 1961 zijn intrede te Waardhuizen en stond vervolgens te Emmeloord en Leerdam, terwijl hij in 1979 naar Wezep kwam. Hij was op de Landelijke Vergadering te Enschede i.l. afgevaardigd door de regio Harderwijk. Hij is voorzitter van de Zending- en evangelisatiecommissie.

Op 15 mei werd een receptie aangeboden aan ds en mevr. Houtman en op 22 mei aan ds en mevr. v. Keulen door de kerkeraad. Voor beide recepties was een overweldigende belangstelling, ook uit vorige gemeenten.

Op 23 mei was er een hele fijne feestavond voor de gemeente en de families. Aan het slot werden verscheidene schitterende cadeaux aangeboden.

Soli Deo Gloria.

Het Ned. Geref. Seminarie te Zaandam

stelt de inschrijving open voor het volgen van de colleges voorbereidend op het kandidaats-examen Theologie. Men meldt zich aan bij de Rector, ds J. C. Janse, Spechtstraat 65, 3853 VB Ermelo, tel. 03417-51659 of bij de Secretaris van de Raad van Docenten, ds J. Stuij, Lelystraat 107, 8265 BC Kampen, tel. 05202-21659 of men vraagt een Studiegids aan bij het Secretariaat, Voordoele 30, 3264 AV Nieuw-Bijerland, tel. 01859-1651.

Ned. Geref. Jeugdwerk

„Wachten op God”. Dat is het thema van het nieuwe jeugdweekend, dat de Stichting Ned. Gereformeerd Jeugdwerk na de vakantie hoopt te beleggen. Het gaat over het bijbelboek Job en de vraag naar het lijden. Het weekend van 29-31 augustus is al helemaal volgeboekt. Daarom wordt een tweede weekend gepland van **vrijdag 19 t/m zondag 21 september**. Het weekend wordt gehouden in het huis van l'Abri te Eck en Wiel in de Betuwe.

Aan de hand van het bijbelboek Job gaat het over de vraag naar God en het lijden in deze wereld. Hoe wijst de Bijbel ons de weg in deze moeilijke vragen? Kreeg Job een antwoord? Krijgen wij antwoord? Alle reden om met elkaar de Bijbel hierover op te slaan.

Deelname kost f 50,—. Opgave en informatie bij D. van der Molen, Socratesstraat 58, 7323 PG Apeldoorn, tel. 055-664609.

Uit breder kring

BMZG Ontmoetingsdag zaterdag 14 juni a.s.

Op zaterdag 14 juni a.s. zal in de Reformatorische Bijbelschool te Zeist, Krakelingweg 10, de halfjaarlijkse ontmoetingsdag van de Bijbelse en Medische Zendingsgemeenschap worden gehouden. Het thema van deze dag is: Zending en Gebod. Aanstaande zendingspredikant de heer J. Kool en de heer

A. Baak, directeur van de OZG zullen dit onderwerp inleiden. Mw. Moonyeen Littleton en ds W. J. Bouw zullen in dit verband een bijdrage leveren over het Midden Oosten en Bhoetan. Aanvang van deze dag: 10.00 uur (v.a. 9.30 uur koffie) en de sluiting zal om plm. 16.00 uur zijn. Er is gedurende de hele dag een speciaal programma voor kinderen vanaf 4 jaar! Boekentafel en Tear Craft materiaal is aanwezig.

Wilt u uw eigen lunchpakket mee brengen? Wij zorgen voor koffie thee en soep.

Tevens kunt u ook het speciale themanummer van het Nieuwsblad over dit onderwerp, dat deze maand bij de BMZG verschijnt, bestellen: secretariaat Krakelingweg 10, 3707 HV Zeist. Wij willen u hierbij ook attenderen op de actie „Oog voor elkaar II”, die deze zomer weer van start gaat. Uw bijdrage voor deze actie kunt u storten op giro 1942305 t.n.v. Stichting BMZG. Deze actie is bedoeld om de zendingswerkers en kerken in Azië de noodzakelijke hulp te bieden. Voor nadere inlichtingen kunt u bellen telef. 03404-13741, ook voor andere inlichtingen.

De School voor Discipelschap en Evangelisatie

Temidden van de verschillende bijbelscholen en vormingsjaren die Nederland rijk is, neemt 'De School voor Discipelschap en Evangelisatie' een unieke plaats in. Uniek vanwege de combinatie van theorie en praktijk, en vanwege de wijze waarop het praktijkgedeelte kan worden ingevuld. Tijdens dat jaar volgen de studenten vier maanden lang lessen en zijn ze acht maanden praktisch bezig. Lessen en praktijk sluiten daarbij nauw op elkaar aan.

De studenten volgen lessen in pastoraat, bijbelkennis, geestelijke groei, ethiek en apologetiek, en kunnen hun praktijkperiode doorbrengen in bestaande projecten zoals b.v. „Op Vrije Voeten”, een theaterteam dat programma's verzorgt op scholen, in gevangenissen etc. door heel Nederland. Een ander project vormt het „Videomobiel-team”. Dit team rijdt in 'n omgebouwde bibliotheekbus door het Zuiden van het land om voor scholen lessen te verzorgen met behulp van video-programma's, die in de bus gebracht kunnen worden. Een derde praktijk-mogelijkheid is het 'Poelpit-project'. De Poelpit is een tot jongeren-café omgebouwd binnenvaartschip dat in Friesland vaart en daarbij schoolklassen en andere groepen jongeren aan boord ontvangt.

Er zitten dus nogal wat mogelijkheden in zo'n jaar, dat van 1 augustus tot 31 juli loopt. De alles-overkoepelende doelstelling blijkt echter discipelschapsvorming; getraind worden in wat het betekent een volgelinge van Jezus te zijn. Iedereen tussen de 18 en 25 jaar die serieuze belangstelling heeft om deze opleiding te gaan volgen, kan een informatiepakket thuis krijgen door even te schrijven of bellen naar: YfC-Nederland, postbus 73, 3970 AB Driebergen, tel. 03438-15744.

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN DIT BLAD !

VERSCHENEN

Ds. A. H. Algra

Pastorale notities

Deze bundel biedt een keus uit de pastorale notities die ds. Algra sinds jaren schrijft voor Opbouw en het Friesch Dagblad.

Ze zijn in hun veelzijdigheid verrassend, levensrecht, soms humoristisch en dan weer ontroerend. Vaak ligt het uitgangspunt in de rijk gevarieerde pastorale praktijk van ds. Algra.

De auteur is geen studeerkamergeleerde, en dat komt in deze notities goed tot uiting. Toch weet hij - dankzij zijn grote kennis - de zaken waar hij over schrijft uit te tillen boven het niveau van de persoonlijke ervaring.

Een prachtig geschenkbokje.

Paperback, 100 blz., f 14,50.

Uitgave KOK - KAMPEN

U kunt dit boekje bestellen door onderstaande bon in te vullen en in een ongefrankeerde envelop te zenden aan **Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum**. Het is ook verkrijgbaar in de boekhandel.

BESTELBON

Naam: .....

Adres: .....

Postcode + woonplaats: .....

bestelt hierbij ..... ex. van Algra, **Pastorale notities** via boekhandel ...../rechtstreeks van de uitgever. *)

*) Doorhalen wat u niet wenst. Bij rechtstreekse levering door de uitgever wordt voor bestellingen beneden de vijftien gulden f 1,50 verzendkosten berekend.

